

نگاهی به وضعیت بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEs) در کشورهای عضو OECD

در کشورهای عضو OECD؛

- بنگاه‌های کوچک و متوسط چه سهمی از تعداد کل بنگاه‌ها را تشکیل می‌دهند؟
- بیشترین تعداد بنگاه‌های کوچک و متوسط در کدام گروه فعالیت اقتصادی مشغولند؟
- چند درصد اشتغال کشورها به بنگاه‌های کوچک و متوسط اختصاص دارد؟
- آیا میزان ارزش افزوده بنگاه‌های کوچک و متوسط از بنگاه‌های بزرگ بیشتر است؟
- آیا میزان بهره‌وری بنگاه‌های کوچک و متوسط بیشتر از بنگاه‌های بزرگ است؟

منظور از بنگاه های کوچک و متوسط چیست؟

بنگاه های کوچک و متوسط شرکت های مستقلی هستند که کمتر از تعداد معینی کارکن را استخدام می کنند. این تعداد در بین کشورهای مختلف متفاوت است. معمول ترین حد بالای تعداد کارکنان برای بنگاه های کوچک و متوسط ۲۵۰ نفر است. بر اساس تعریف ارائه شده از سازمان همکاری و توسعه اقتصادی؛ OECD، بنگاه های کوچک، شرکت هایی با کمتر از ۵۰ نفر کارکن و بنگاه های خرد شرکت هایی با کمتر از ۱۰ نفر کارکن هستند. شایان ذکر است به غیر از شرط تعداد کارکنان، در برخی از کشورها از جمله منطقه یورو، میزان دارایی های مالی بنگاه ها نیز در طبقه بندی، لحاظ می شود.

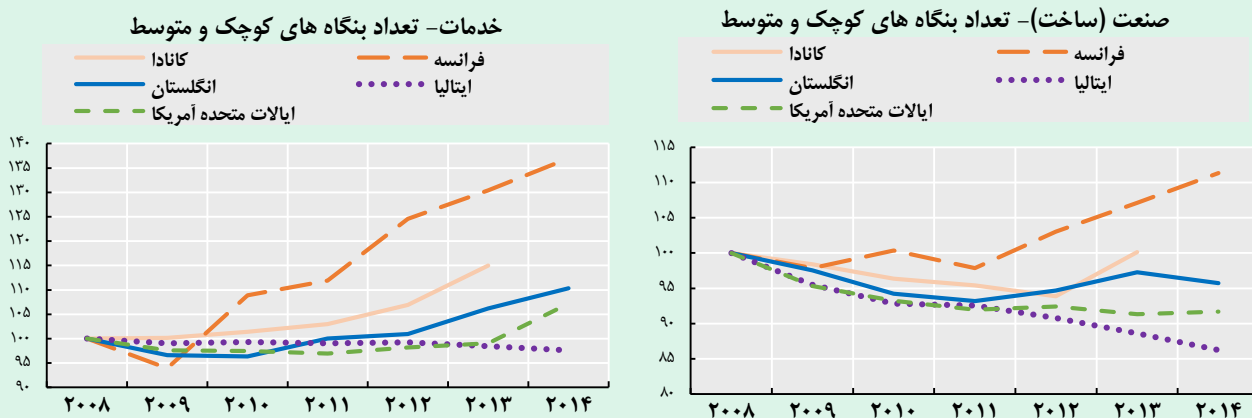
تعداد بنگاه ها

تعداد بنگاه های کوچک و متوسط طی سال های اخیر چه تغییراتی داشته است؟

در حدود نیمی از اقتصادهای OECD (به خصوص آن هایی که به شدت تحت تاثیر بحران مالی قرار گرفتند) تعداد بنگاه های کوچک و متوسط در سال ۲۰۱۴، پایین تر از تعداد سال ۲۰۰۸ رقم خورده است. بخش ساخت و ساز به طور قابل توجهی از این بحران آسیب دیده و بخش صنعت (ساخت) نیز به نسبت کوچک تر شده است؛ اما بخش خدمات در کشورهای OECD فعالیت های به مراتب بهتری را رقم زده اند. همچنین در کلیه بخش ها، تعداد بنگاه های کوچک و متوسط رشد بیشتری را نسبت به بنگاه های بزرگ تر تجربه کرده اند. به عنوان نمونه، در بخش صنعت تعداد بنگاه های کوچک و متوسط ایتالیا، آمریکا و انگلستان در سال ۲۰۱۴ پایین تر از سال ۲۰۰۸ بوده؛ در حالی که در بخش خدمات تعداد بنگاه های کوچک و متوسط در آمریکا و انگلستان افزایش یافته و در ایتالیا تقریباً بدون تغییر مانده است. برخلاف کشورهای مذکور، روند تغییر تعداد بنگاه های کوچک و متوسط در کشور فرانسه، هم در بخش صنعت و هم در بخش خدمات، تقریباً همواره صعودی بوده است.

تعداد بنگاه های کوچک و متوسط در کشورهای منتخب

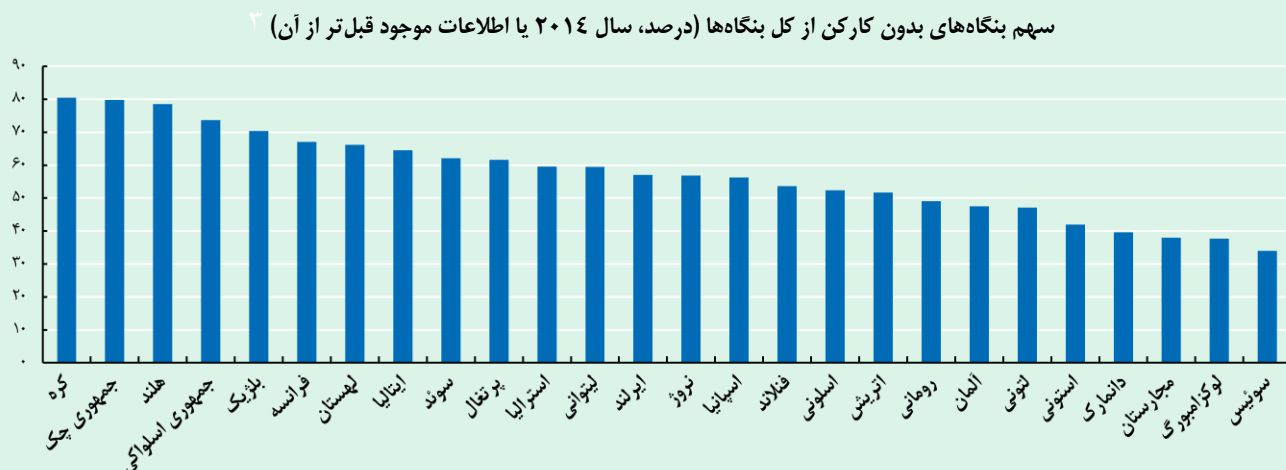
(۲۰۰۸=۱۰۰)

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

چه سهمی از تعداد بنگاه‌ها بدون کارکن هستند؟

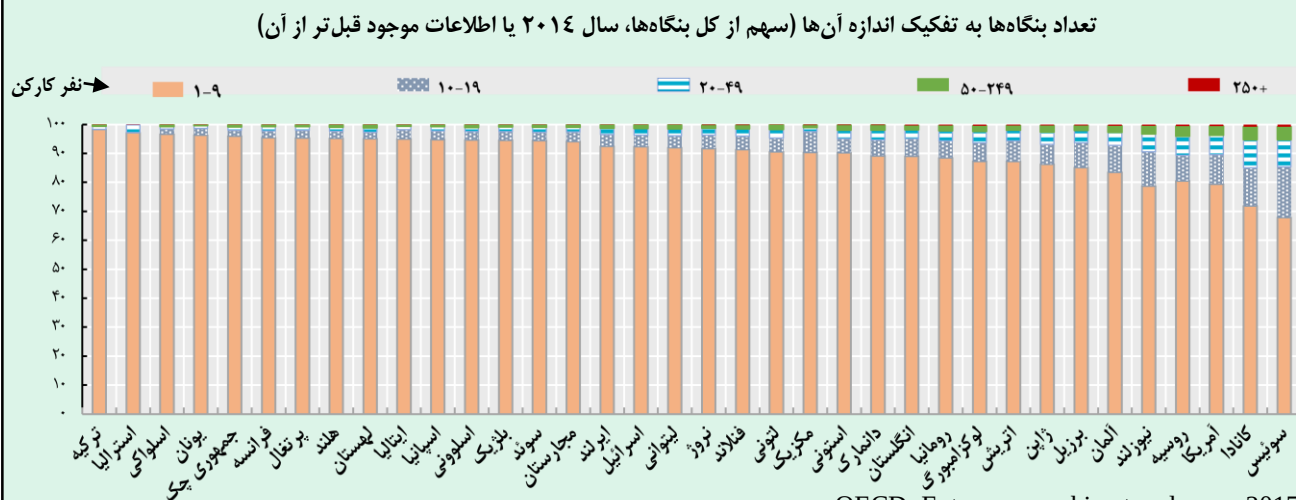
در اکثر کشورها بیش از نیمی از تعداد بنگاه‌ها هیچ کارمندی را استخدام نمی‌کنند (از بنگاه‌های بدون کارکن می‌توان به افراد خوداشتغال یا خویش‌فرما مثال زد که برای خودشان کار می‌کنند و هیچ فرد دیگری را استخدام نمی‌کنند). به عنوان نمونه در کشور کره جنوبی، حدود ۸۰.۵ درصد از جمعیت کل بنگاه‌ها، بدون کارکن هستند.

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

بنگاه‌های خرد چه سهمی از تعداد کل بنگاه‌ها را تشکیل می‌دهند؟

در کلیه کشورها، سهم بالایی از تعداد بنگاه‌ها (بین ۷۰ تا ۹۵ درصد) در سال ۲۰۱۴ جزو کسب و کارهای خرد (بنگاه‌های با کمتر از ۱۰ نفر کارکن) محسوب می‌شوند. به عنوان مثال در ترکیه حدود ۹۸,۳ درصد از تعداد کل بنگاه‌های این کشور، بنگاه‌های خرد هستند.

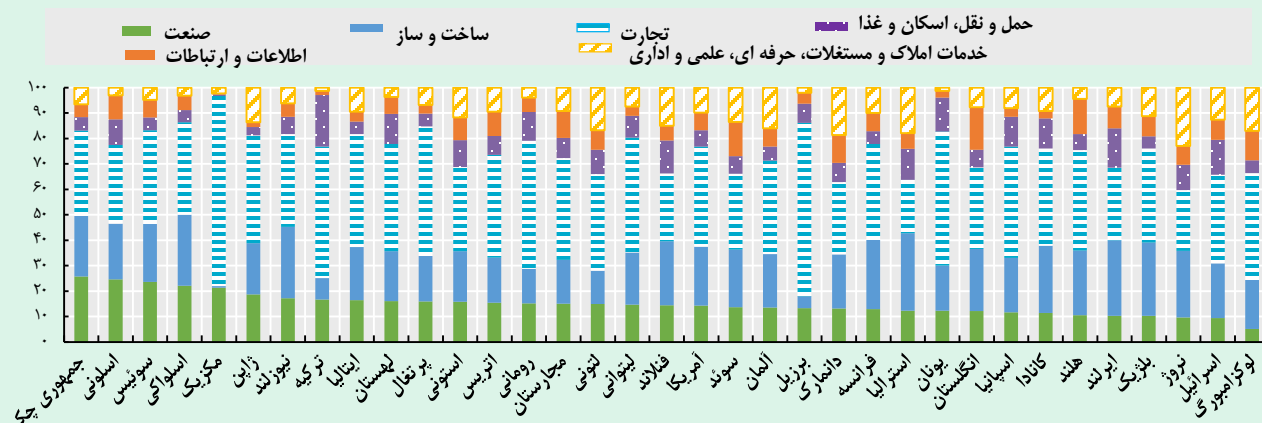
OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017:منبع

بنگاه‌های کوچک و متوسط در کدام گروه فعالیت بیشتری دارند؟

تقریباً به واسطه بالا بودن هزینه‌های ورود و شدت سرمایه در بخش صنعت، میزان بالایی از بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEها) کشورهای OECD در بخش خدمات فعالیت می‌کنند و تعداد زیادی از بنگاه‌های بدون کارکن در تجارت عمده فروشی و خرده فروشی و فعالیت‌های ساخت و ساز مشغولند. در بین کشورهای OECD عمدتاً بیشترین تعداد بنگاه‌های کوچک و متوسط در تجارت و ساخت‌وساز فعالیت می‌کنند.

*شدت سرمایه (*Capital Intensity*) میزان سرمایه مورد نیاز برای تولید هر واحد محصول است.

تعداد بنگاه‌های کوچک و متوسط به تفکیک گروه فعالیت‌های اقتصادی (سه‌م از تعداد کل بنگاه‌ها، سال ۲۰۱۴ یا اطلاعات موجود قبل‌تر از آن)

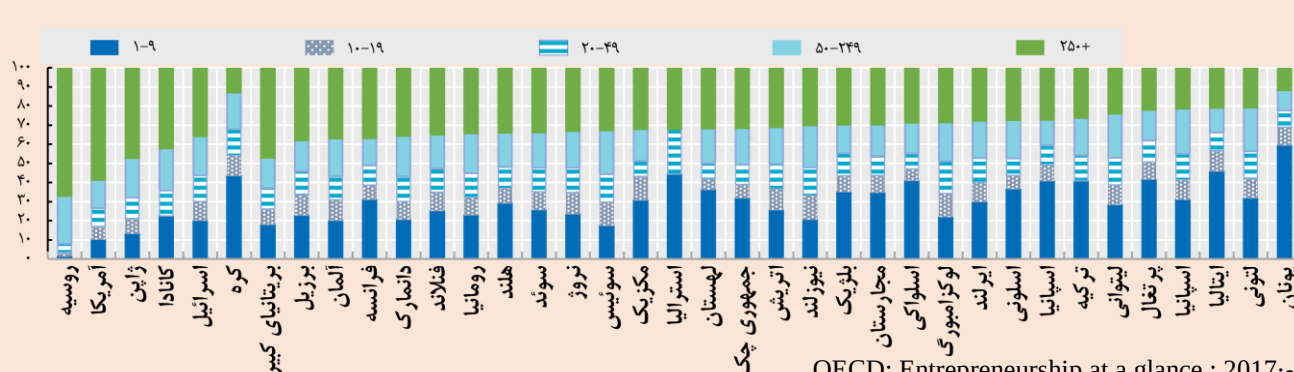

اشتغال

چه سهمی از کل اشتغال مربوط به بنگاه‌های کوچک و متوسط است؟

در اغلب کشورهای عضو OECD بیشترین تعداد اشتغال مربوط به بنگاه های کوچک و متوسط است. البته بنگاه های بزرگ اگرچه از نظر تعداد سهم کوچکی از کل بنگاه ها را در برمی گیرند، اما در برخی از کشورها از جمله روسیه، امریکا، ژاپن و کانادا بخش قابل توجهی از اشتغال را به خود اختصاص داده اند. به عنوان نمونه در کشور روسیه حدود ۶۷ درصد اشتغال مربوط به بنگاه های بزرگ است. در مقابل، در کشورهایی مانند ترکیه تقریباً ۷۴ درصد اشتغال کشور مربوط به بنگاه های کوچک و متوسط است.

اشتغال به تفکیک اندازه بنگاه‌ها (درصد از کل افراد شاغل، سال ۲۰۱۴ یا قبل‌تر)

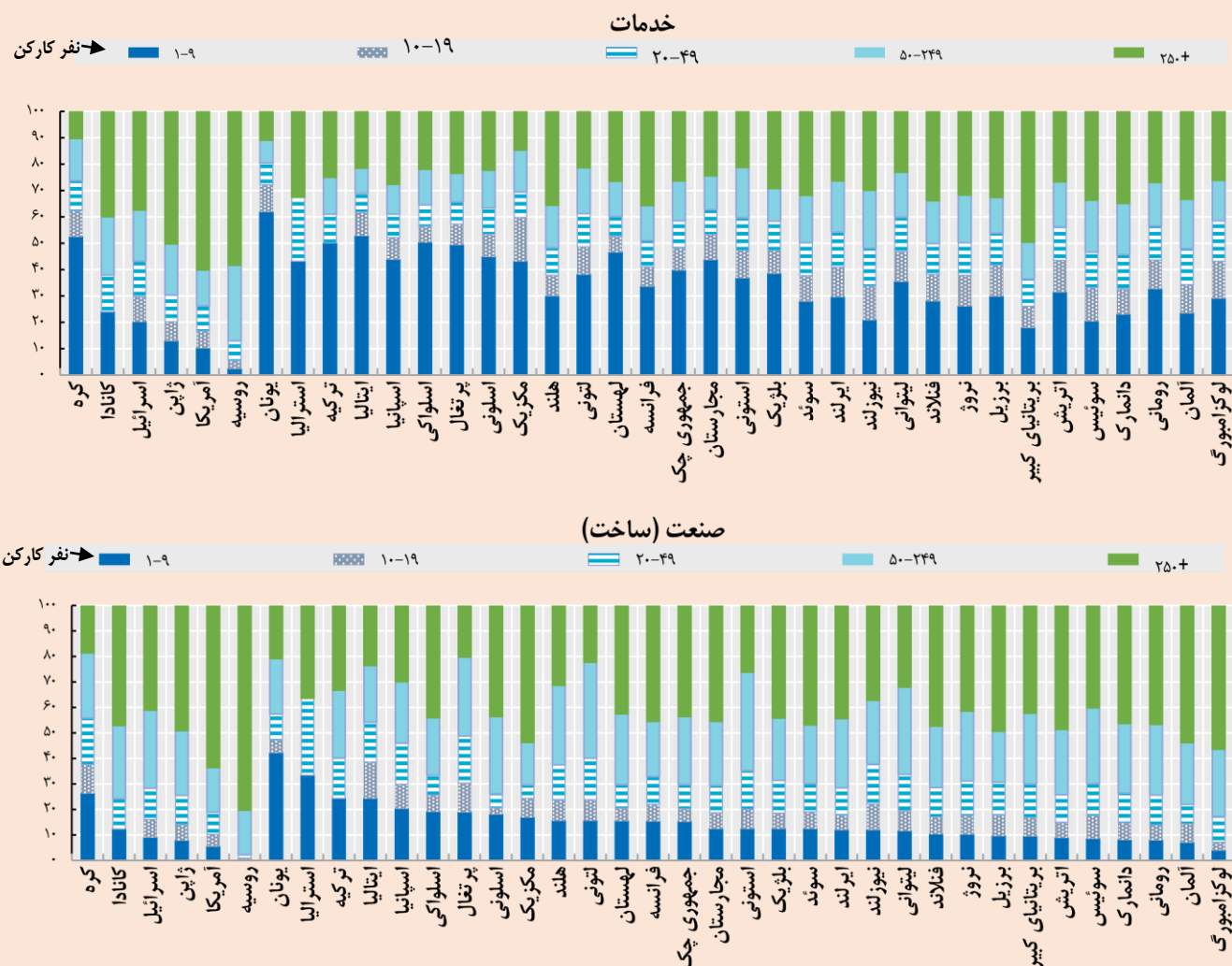

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

بنگاه‌های کوچک و متوسط در کدام بخش اشتغال بیشتری ایجاد کرده‌اند؟ صنعت یا خدمات؟

به طور متوسط در کشورهای عضو OECD، بنگاه‌های کوچک و متوسط حدود ۶۰ درصد از اشتغال کل صنعت را داشته‌اند، در حالی که در بخش خدمات سهم آن‌ها حدود ۷۵ درصد بوده است. مطابق نمودارهای زیر، بخش قابل توجهی از اشتغال بخش های خدمات و صنعت در کشور روسیه به بنگاه های بزرگ اختصاص دارد.

اشتغال به تفکیک اندازه بنگاه‌ها (درصد از کل افراد شاغل، سال ۲۰۱۴ یا قبل تر) در بخش خدمات و صنعت

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

بنگاه های کوچک و متوسط در کدام فعالیت اقتصادی شغل بیشتری ایجاد کرده است؟

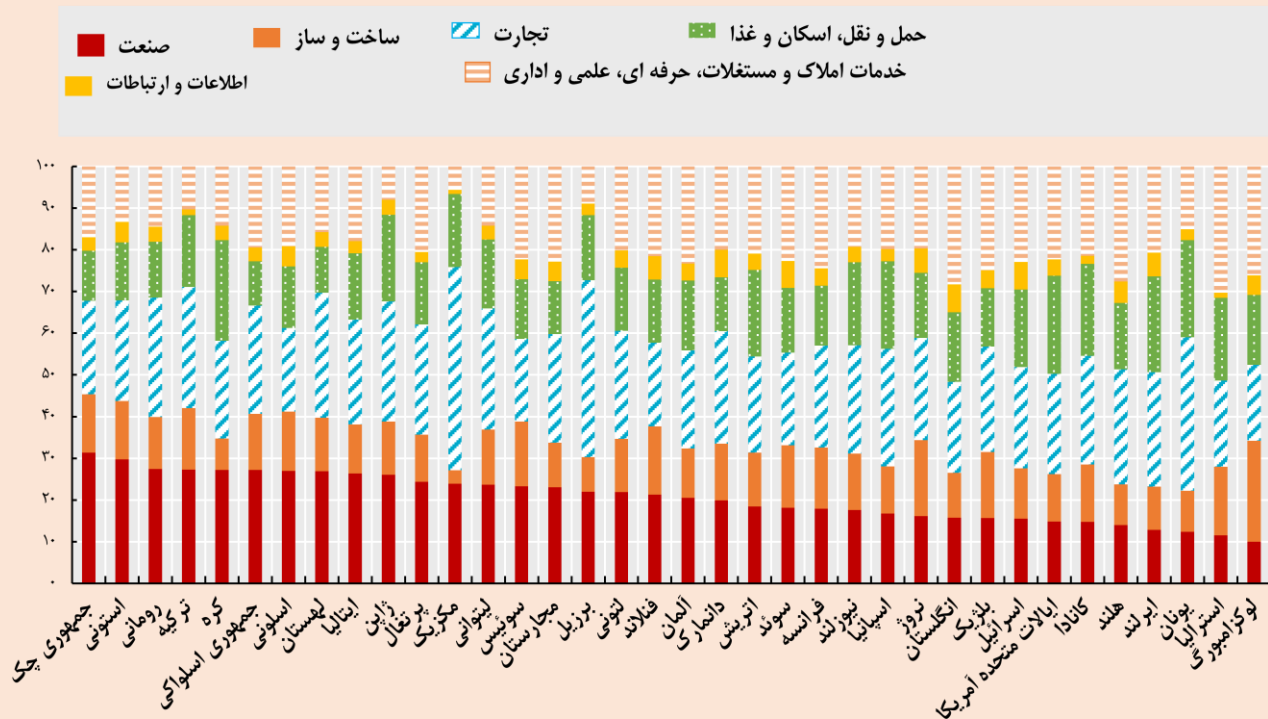
بین سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۱۴، اشتغال در صنعت به جز در دو کشور آلمان و لوکزامبورگ، در کلیه کشورهای OECD، کاهش یافته که عمدتاً ناشی از کاهش تعداد بنگاه ها (هم SME ها و هم بنگاه های بزرگ) است.

سطح اشتغال در کشورهایی که شدیداً تحت تاثیر بحران بوده اند، در سال ۲۰۱۴ پایین تر از سال ۲۰۰۸ قرار داشته است؛ بخصوص برای بنگاه های کوچک و متوسط که از وضعیت رکودی اخیر، آسیب های جدی را متوجه شده اند. به طور مشابه، در اکثر اقتصادهایی که میزان اشتغال آن ها بالاتر از سطح پیش از بحران رقم خورده، SME ها اصلی ترین عامل رشد در این اقتصادها بوده اند. اگرچه در ایالات متحده آمریکا بنگاه های بزرگ در بخش خدمات، باعث رشد اشتغال پیش از بحران شده اند.

در صنعت، رشد اشتغال در بنگاه های بزرگ منطقه یورو (که کمتر از SME ها تحت تاثیر بحران قرار گرفته اند) نسبت به SME ها بهتر بوده است؛ این در حالی است که در ایالات متحده آمریکا، خلاف این امر اتفاق افتاده است.

در اکثر کشورها، بیشترین میزان اشتغال در بنگاه های کوچک و متوسط به بخش صنعت و تجارت اختصاص داشته است و بخش اطلاعات و ارتباطات کمترین میزان اشتغال را به خود اختصاص می دهد.

اشتغال در بنگاه های کوچک و متوسط به تفکیک فعالیت اقتصادی (درصد از کل افراد شاغل این بنگاه ها، سال ۲۰۱۴ یا قبل تر)

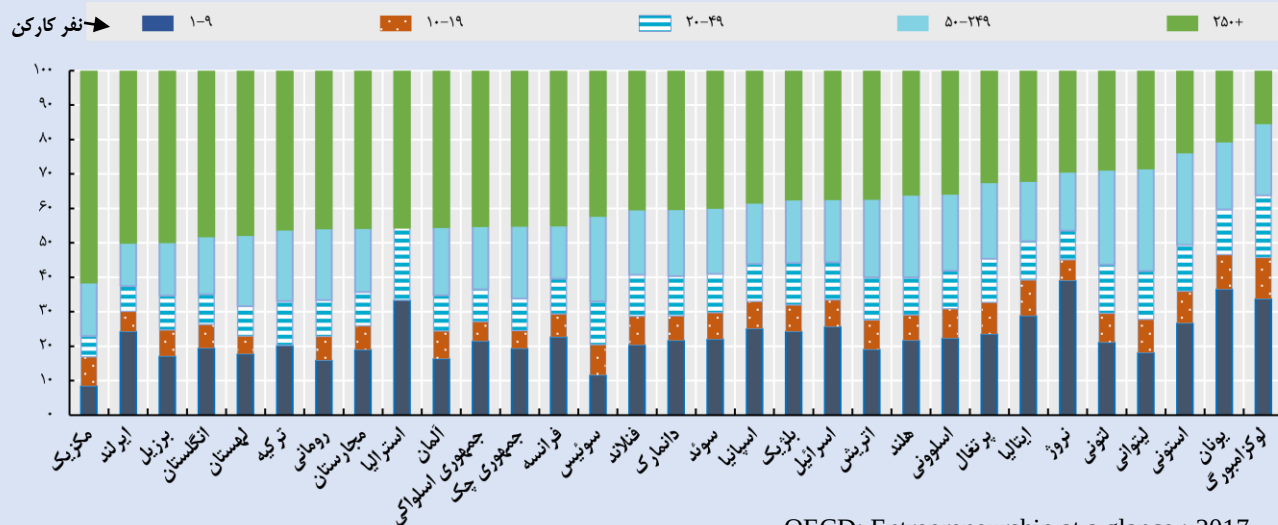
منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

ارزش افزوده

بنگاه های بزرگ چه سهمی از ارزش افزوده کل را تشکیل می دهند؟

در اکثر کشورها، بنگاه های بزرگی که بیش از ۲۵۰ نفر کارکن دارند، با وجود اینکه کمتر از یک درصد تعداد واحدهای کسب و کار را تشکیل می دهند اما بخش قابل توجهی از ارزش افزوده اقتصاد را تولید می کنند. سهم ارزش افزوده ای که توسط بنگاه های بزرگ ایجاد شده در بین کشورها بسته به اندازه و ساختار جمعیت، متفاوت است. به عنوان نمونه این سهم در لوکزامبورگ ۱۵ درصد، در ایتالیا ۳۲ درصد و در مکزیک بالای ۶۰ درصد است.

ارزش افزوده به تفکیک اندازه بنگاه ها (درصد سهم از ارزش افزوده کل، سال ۲۰۱۴ یا ماقبل آن)

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

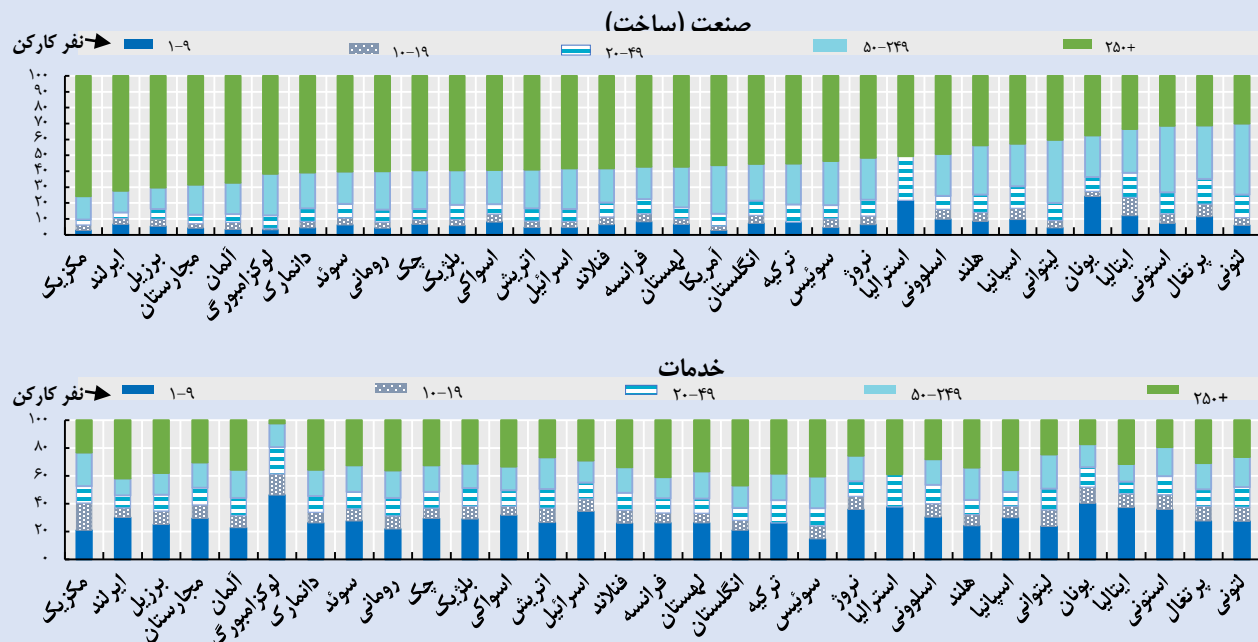
بنگاه های کوچک و متوسط پایه های اصلی بخش صنعت هستند یا خدمات؟

در بسیاری از کشورها، چشم انداز اقتصاد تحت تسلط بنگاه های بزرگ صنعتی قرار دارد. در حدود نیمی از اقتصادهای OECD، بخش صنعت بیش از ۵۰ درصد ارزش افزوده ای که توسط بنگاه های بزرگ تولید می شود را در بر دارد. تقریباً در تمام کشورها، بنگاه های کوچک و متوسط پایه های اصلی بخش خدمات هستند، به طوریکه بیش از ۶۰ درصد ارزش افزوده خ را تشکیل می دهند. در مقابل، بنگاه های بزرگ سهم قابل توجهی از ارزش افزوده صنعتی در بسیاری از کشورها را در بر می گیرند که بخشی از آن ناشی از افزایش نسبت بازدهی به مقیاس است و اغلب از محل تولیدات سرمایه بر (capital-intensive production) می باشد. اگرچه در کشورهای حوزه دریای بالتیک و اقتصادهای اروپای جنوبی، بنگاه های کوچک و متوسط سهم بزرگی از تولید را به خود اختصاص می دهند، با این حال نسبت به سایر کشورهایی که بنگاه های کوچک و متوسط بیشتری دارند، سهم نسبتاً بالاتری دارند.

معاونت بررسی های اقتصادی

ارزش افزوده به تفکیک اندازه بنگاه‌ها (درصد سهم از ارزش افزوده کل، سال ۲۰۱۴ یا ماقبل آن) - صنعت و خدمات

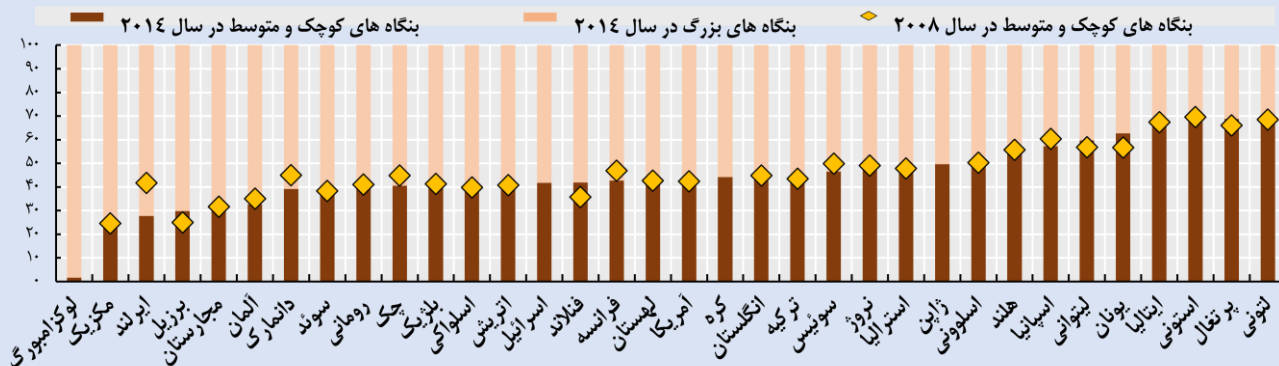

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

ارزش افزوده بنگاه‌های کوچک و متوسط در بخش صنعت طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴ چه تغییری کرده است؟

بین سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴، تقریباً در همه کشورها، به جز ایرلند، سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط و بنگاه‌های بزرگ از ارزش افزوده کل صنعت، تقریباً ثابت باقی مانده است.

ارزش افزوده صنعت (ساخت) به تفکیک اندازه بنگاه‌ها (درصد سهم از ارزش افزوده کل صنعت (ساخت))

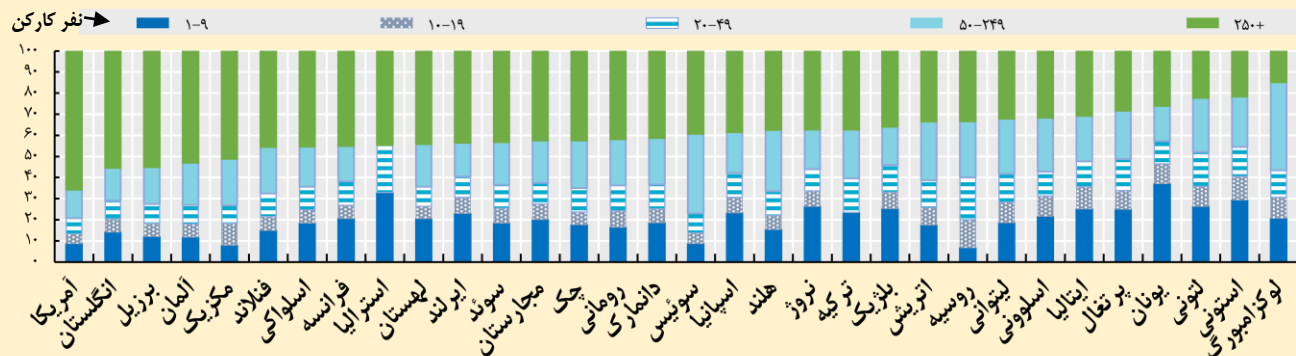
منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

وضعیت مالی

بنگاه های کوچک و متوسط چه میزان در گردش مالی هر کشور سهم اند؟

به طور متوسط در کشورهای OECD، بنگاه های کوچک و متوسط ۶۰ درصد گردش مالی (حجم معاملات) کل کشورها و در اقتصادهای کوچک تر (مانند لوکزامبورگ، استونی و لتونی) حدود ۸۰ درصد گردش مالی را تشکیل می دهند.

گردش مالی به تفکیک اندازه بنگاه ها (درصد سهم از کل گردش مالی، سال ۲۰۱۴ یا ماقبل آن)

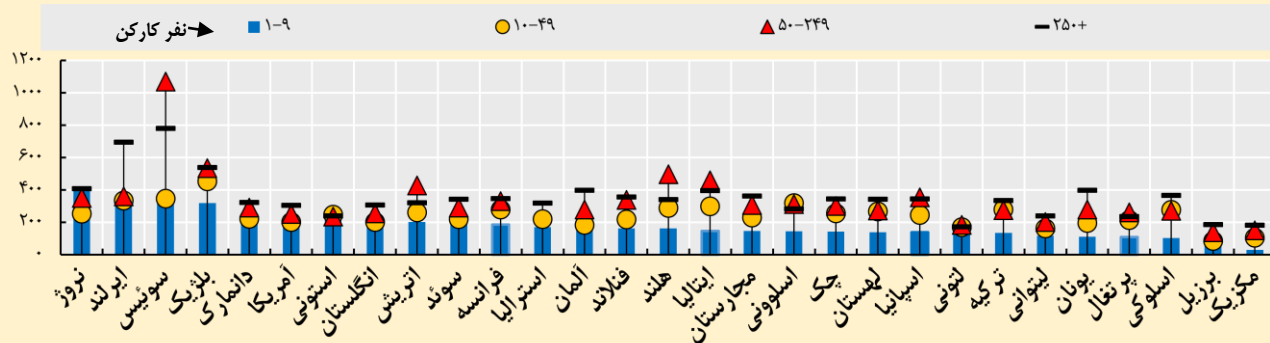

آیا گردش مالی به ازای هر نفر کارکن در بنگاه های کوچک و متوسط بیشتر است؟

گردش مالی به ازای هر نفر کارکن یا سرانه گردش مالی عموماً با افزایش اندازه بنگاه ها، بیشتر می شود. این امر تاحدودی نشان دهنده بالا بودن شدت سرمایه است، اما اثرات ترکیبی و ساختار مالکیت نیز می تواند به عنوان یک عامل اساسی نقش ایفا کند، بدین معنی که در برخی از کشورها، بنگاه های کوچک تر گردش مالی بالاتری نسبت به شاخص های اشتغال دارند. به عنوان مثال، بنگاه های خرده فروشی و عمده فروشی عموماً گردش مالی نسبت به اشتغال بالاتری را نسبت به سایر بنگاه ها دارند و بنگاه های کوچک و متوسط وابسته (آن هایی که به بنگاه های بزرگتری وابسته هستند) نیز ممکن است شدت سرمایه های بالاتری داشته باشند.

* گردش مالی به ازای هر نفر کارکن از تقسیم گردش مالی هر طبقه بنگاهی، بر تعداد کارکنان آن طبقه محاسبه می شود.

گردش مالی به ازای هر نفر کارکن (هزار دلار، PPP جاری، سال ۲۰۱۴ یا ماقبل آن)

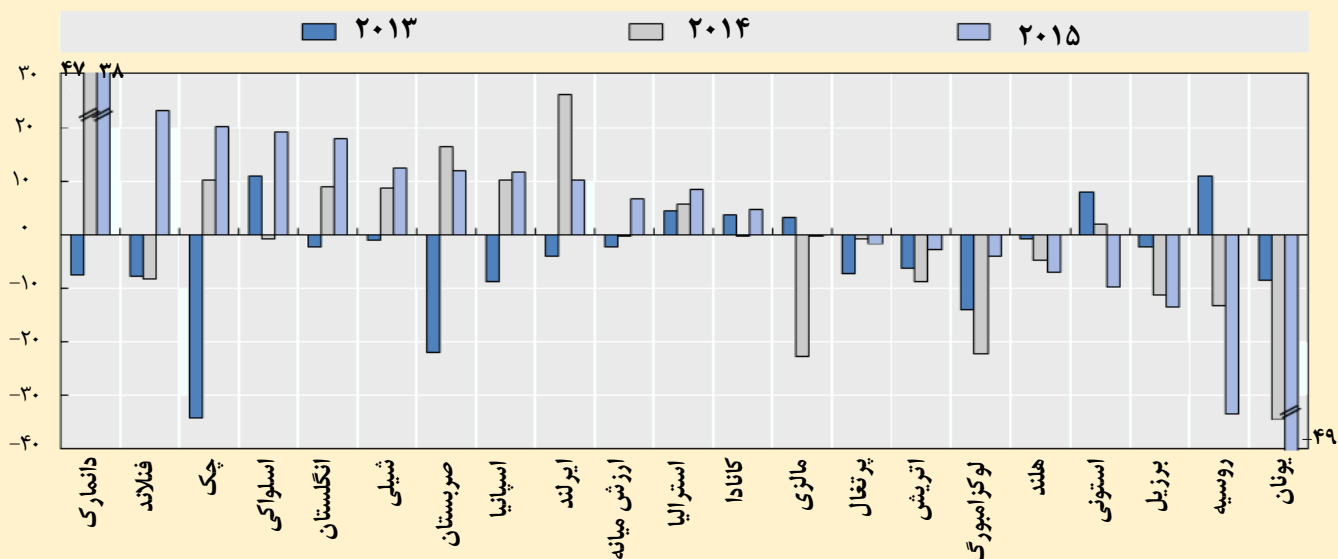
منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

آیا روند اعطای وام به بنگاه‌های کوچک و متوسط بهبود یافته است؟

به طور کلی، اعطای وام به بنگاه‌های کوچک و متوسط در سال ۲۰۱۵ با بهبود همراه بوده و در اعطای وام‌های جدید به بنگاه‌های کوچک و متوسط روند صعودی قابل توجهی مشاهده می‌شود. این در حالی است که در سال ۲۰۱۳ تنها ۶ مورد از ۲۰ کشور، افزایش وام‌های جدید اعطا شده به بنگاه‌های کوچک و متوسط را گزارش کرده‌اند. این تعداد در سال ۲۰۱۴ به ۹ کشور و در سال ۲۰۱۵ به ۱۱ کشور رسیده است.

به عنوان مثال، حجم وام‌های جدید به بنگاه‌های کوچک و متوسط در فنلاند، پس از هفت سال کاهش متوالی، سرانجام در سال ۲۰۱۵ بیش از ۲۳ درصد رشد داشته است. میانه نرخ رشد سالانه کشورهای در حال توسعه از منفی ۲٫۶ درصد در سال ۲۰۱۳ به منفی ۰٫۱ درصد در سال ۲۰۱۴ و سپس به ۶٫۴ درصد در سال ۲۰۱۵ رسید که نشان از بهبودی قابل توجه در اعطای وام‌های جدید به بنگاه‌های کوچک و متوسط طی این مدت دارد.

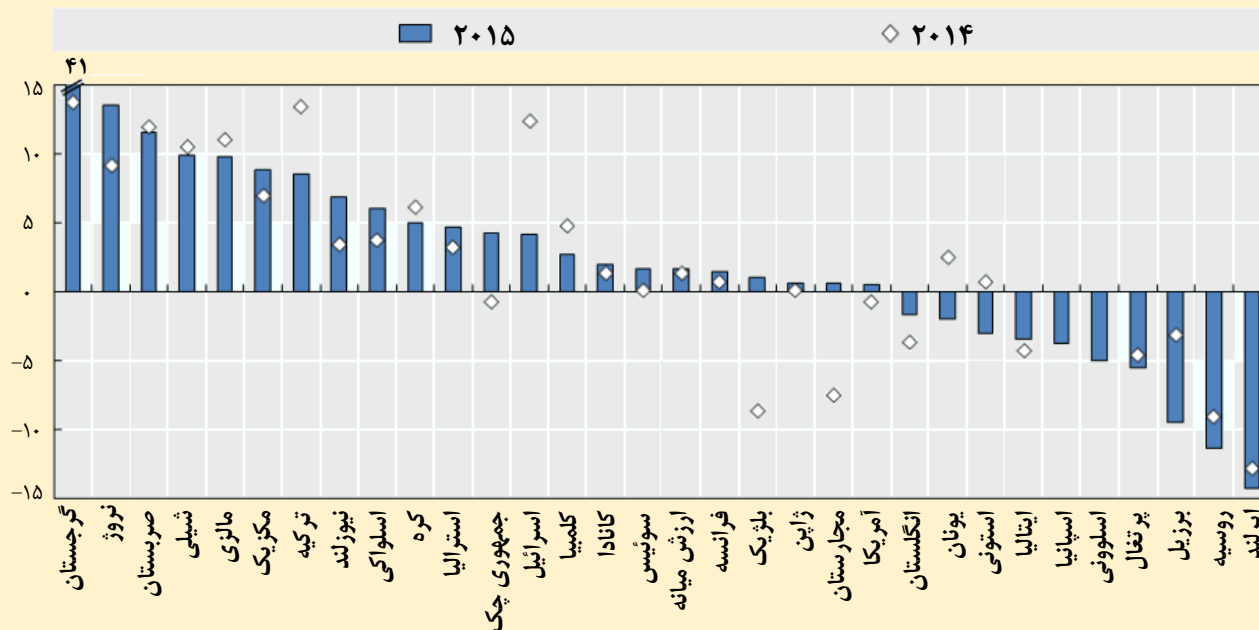
روند اعطای وام‌های جدید به بنگاه‌های کوچک و متوسط طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ (درصد رشد سالانه)

آیا میزان وام‌های معوق بنگاه‌های کوچک و متوسط افزایش یافته است؟

وام‌های معوق (Outstanding Loans) بنگاه‌های کوچک و متوسط در سال ۲۰۱۵ نیز به روند افزایشی خود ادامه داده با این تفاوت که تاحدودی از سرعت رشد آن کاسته شده است. در سال ۲۰۱۵، روند وام‌های معوق بنگاه‌های کوچک و متوسط نشان از بهبود کلی داشته اگرچه این فرآیند آرام بوده و میزان بهبود آن در بین کشورها متفاوت است. در سال ۲۰۱۴، تنها ۱۰ کشور از ۳۲ کشور با رشد منفی در وام‌های معوق بنگاه‌های کوچک و متوسط همراه بوده‌اند که این تعداد در سال ۲۰۱۵ نیز بدون تغییر مانده است. در سال ۲۰۱۵، وام‌های معوق بنگاه‌های کوچک و متوسط در ۱۷ کشور با سرعت بیشتری نسبت به سال ۲۰۱۴ افزایش یافته است.

رشد وام‌های معوق کسب و کارهای کوچک و متوسط در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ (درصد رشد سالانه)

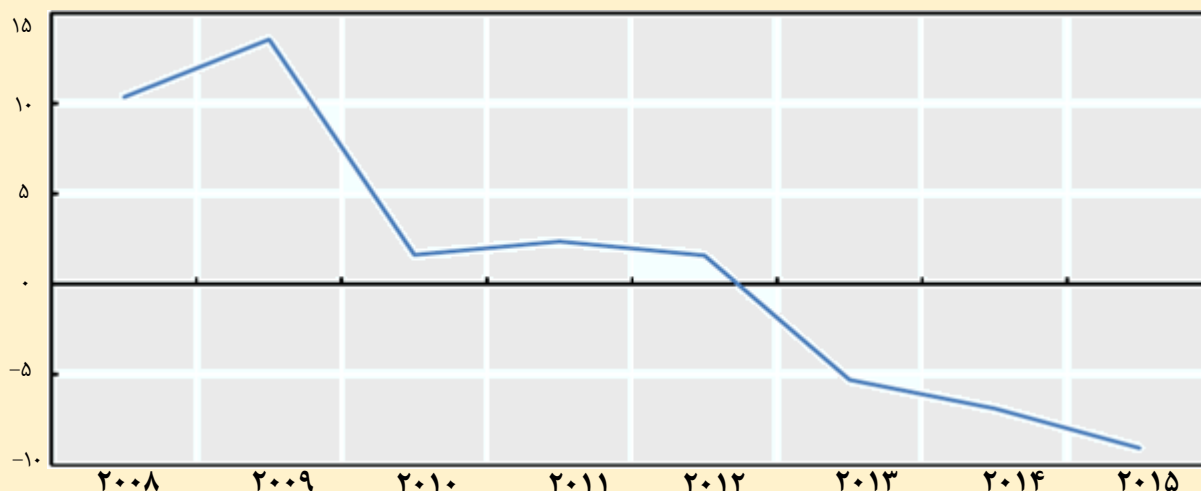
منبع: OECD, Financing SMEs and Entrepreneurs 2017

آیا میزان ورشکستگی بنگاه های کوچک و متوسط افزایش یافته است؟

میزان ورشکستگی بنگاه های کوچک و متوسط در سال ۲۰۱۵ به روند کاهشی خود ادامه داده است. شرایط اقتصادی نسبتاً مناسب اثر قابل توجهی بر کاهش تعداد بنگاه های کوچک و متوسط ورشکسته داشته است. تغییر سالانه میانه ورشکستگی در سال ۲۰۱۳ برای اولین بار منفی شد و حدود ۵,۳ درصد کاهش یافت. این روند در سال های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ شدیدتر شد و در این سال ها به ترتیب شاهد کاهش ۶,۸۶ درصدی و ۹,۰۷ درصدی ورشکستگی بوده ایم.

در سال ۲۰۱۵، ورشکستگی در ۲۰ کشور با کاهش همراه بوده و در ۹ کشور (استرالیا، کلمبیا، دانمارک، فرانسه، لوکزامبورگ، پرتغال، روسیه، سوئیس و ترکیه) افزایش یافته است. در چین، مجارستان، هلند و اسپانیا تعداد ورشکستگی ها در سال ۲۰۱۵ افت سالانه بیش از ۲۰ درصد و در یونان افت بیش از ۴۰ درصد را تجربه کرده است. در استرالیا، اتریش، کانادا، دانمارک، یونان، ژاپن، کره، هلند، انگلستان و ایالات متحده آمریکا میزان ورشکستگی در سال ۲۰۱۵ پایین تر از سطح ۲۰۰۷ بوده است.

روند ورشکستگی بنگاه های کوچک و متوسط از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۵ در کشورهای OECD (نرخ رشد سالانه میانه، درصد)

منبع: OECD, Financing SMEs and Entrepreneurs 2017

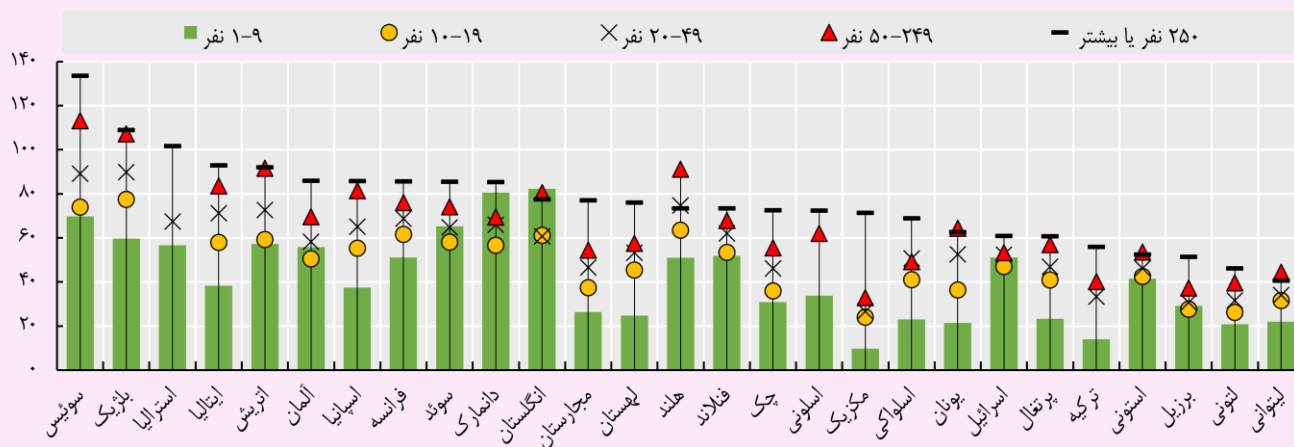
بهره‌وری

آیا در بخش صنعت بنگاه‌های کوچک و متوسط بهره‌وری کمتری نسبت به بنگاه‌های بزرگ دارند؟

در بخش صنعت که تولید در آن سرمایه‌برتر است و بنگاه‌های بزرگ‌تر می‌توانند از افزایش بازدهی به مقیاس بهره‌مند شوند، بنگاه‌های کوچک تقریباً سطوح پایین‌تری از بهره‌وری را نسبت به بنگاه‌های بزرگ‌تر دارند.

بهره‌وری نیروی کار بنگاه‌های کوچک و متوسط در بین کشورهای OECD متفاوت است. در برخی کشورها مانند انگلستان و دانمارک میزان بهره‌وری بنگاه‌های خرد تقریباً هم سطح با بنگاه‌های بزرگ بوده و در برخی کشورها از جمله لهستان و مجارستان میزان بهره‌وری بنگاه‌های بزرگ بیش از دو برابر بنگاه‌های خرد است.

میزان بهره‌وری نیروی کار به تفکیک اندازه بنگاه‌ها (ارزش افزوده به ازای هر نفر کارکن، هزار دلار، سال ۲۰۱۴ و یا ماقبل آن)

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

در کدام کشورها سطح بهره‌وری بنگاه‌های کوچک و متوسط صنعتی و خدماتی بالاتر است؟

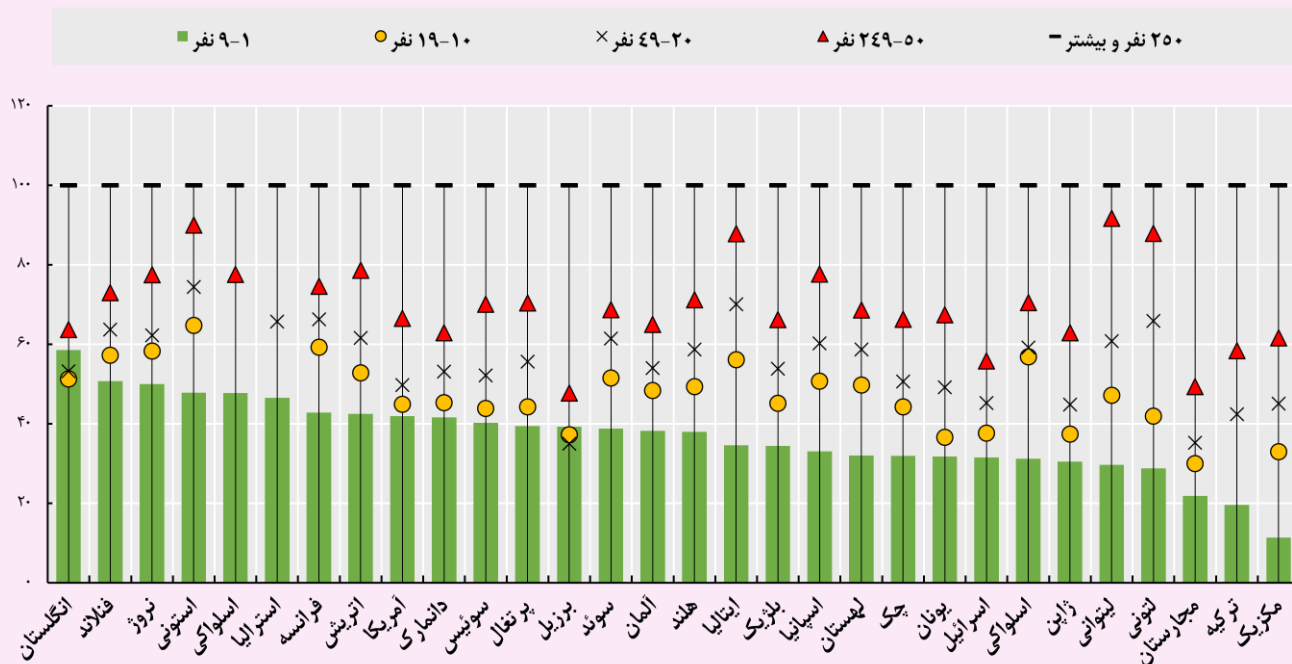
اندازه (گسترش) نسبی بهره‌وری (The relative size (or spread) of productivity) بین بنگاه‌های بزرگ‌تر و کوچک‌تر و در بین کشورهای مختلف، متفاوت است. به عنوان مثال در انگلستان بنگاه‌های خرد صنعتی حدود ۶۰ درصد سطح بهره‌وری بنگاه‌های بزرگ را دارند؛ این نسبت در ترکیه و مجارستان ۲۰ درصد است).

به طور مشابه در بخش خدمات، بنگاه‌های کوچک و متوسط در آلمان و سوئد سطح بهره‌وری تقریباً برابر با بنگاه‌های بزرگ را دارند اما در مکزیک سطح بهره‌وری بنگاه‌های کوچک و متوسط ۲۵ تا ۲۷ درصد پایین‌تر از بنگاه‌های بزرگ است.

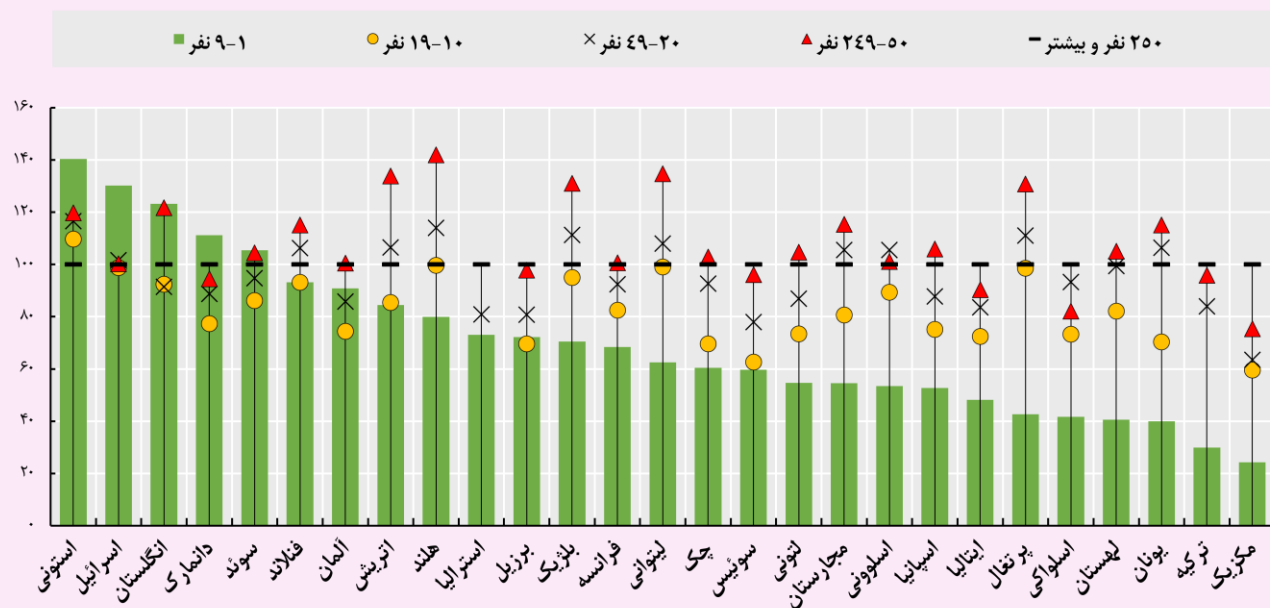
معاونت بررسی های اقتصادی

بهره‌وری نیروی کار به تفکیک اندازه بنگاه‌ها (ارزش افزوده به ازای هر نفر کارکن، هزار دلار، سال ۲۰۱۴ و یا ماقبل آن) — صنعت (ساخت) و خدمات

صنعت (ساخت)

خدمات

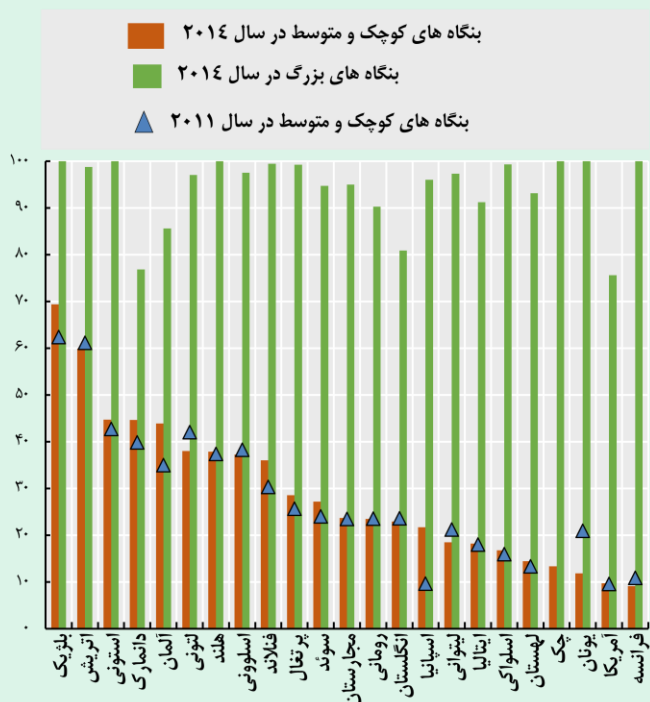
منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

تجارت

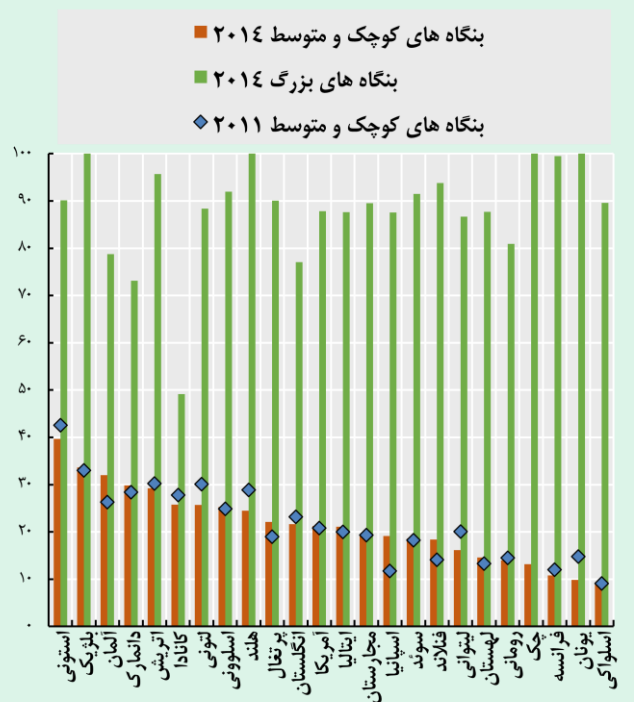
نقش بنگاه های کوچک و متوسط در تجارت جهانی تا چه حد پررنگ است؟

سهام بنگاه های شرکت کننده در تجارت بین المللی از یک کشور تا کشور دیگر به طور قابل توجهی تغییر می کند، این سهم از ۱۰ درصد تا ۴۰ درصد برای صادرات و از ۱۰ درصد تا ۷۰ درصد برای واردات متغیر است. بنگاه های کوچک و متوسط در کشورهای کوچک با توجه به اندازه محدود بازار داخلی شان، سهم های بزرگ تری خواهند داشت؛ اگرچه تفاوت های بسیاری نیز در بین آنها وجود خواهد داشت.

سهم بنگاه های واردکننده از کل بنگاه ها به تفکیک اندازه بنگاه

سهم بنگاه های صادرکننده از کل بنگاه ها به تفکیک اندازه بنگاه

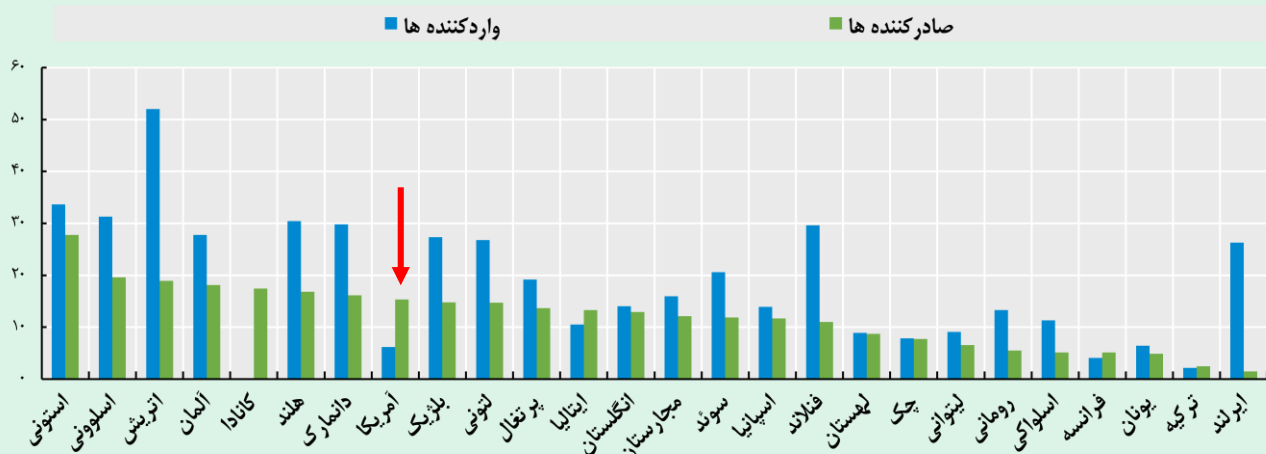
منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

عمده فعالیت های تجاری بنگاه های صنعتی کوچک و متوسط مربوط به واردات است یا صادرات؟

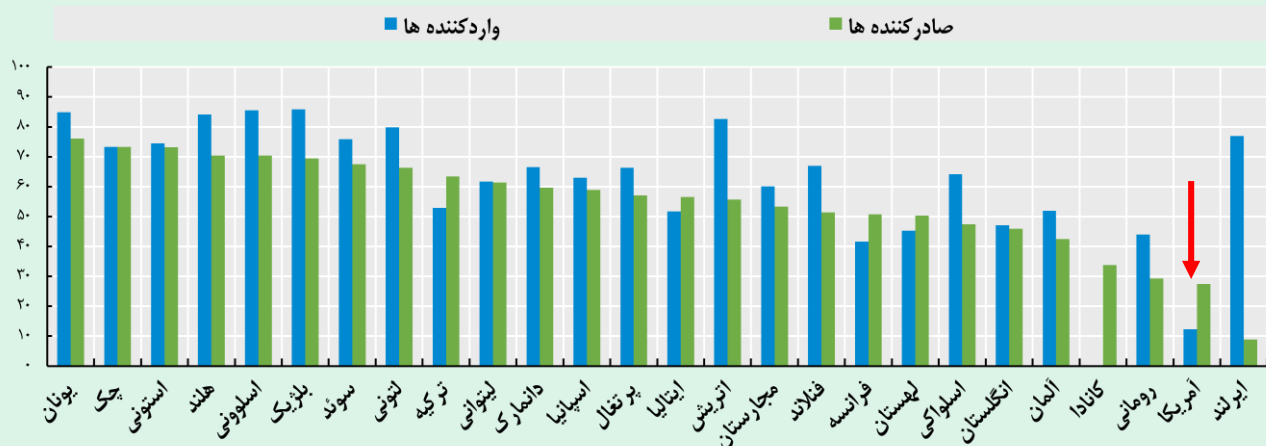
تقریباً در تمامی اقتصادها و در بین تمام گروه بندی های بنگاهی، تعداد بنگاه های واردکننده بالاتر از بنگاه های صادرکننده هستند. در بخش صنعت نیز این موضوع قابل مشاهده است. در این میان، ایالات متحده آمریکا یکی از استثنائات بوده و در همه گروه بندی های بنگاه های کوچک و متوسط، تعداد بنگاه های صادرکننده این کشور بالاتر از بنگاه های واردکننده است. در ارتباط با مشارکت در تجارت بین المللی، تفاوت های معناداری در بین گروه های بنگاه های کوچک و متوسط وجود دارد. به طور متوسط ۱۵ درصد از بنگاه های خرد (میکرو)، ۶۰ درصد از بنگاه های کوچک و ۸۰ درصد از بنگاه های متوسط به تجارت با جهان می پردازند.

معاونت بررسی های اقتصادی

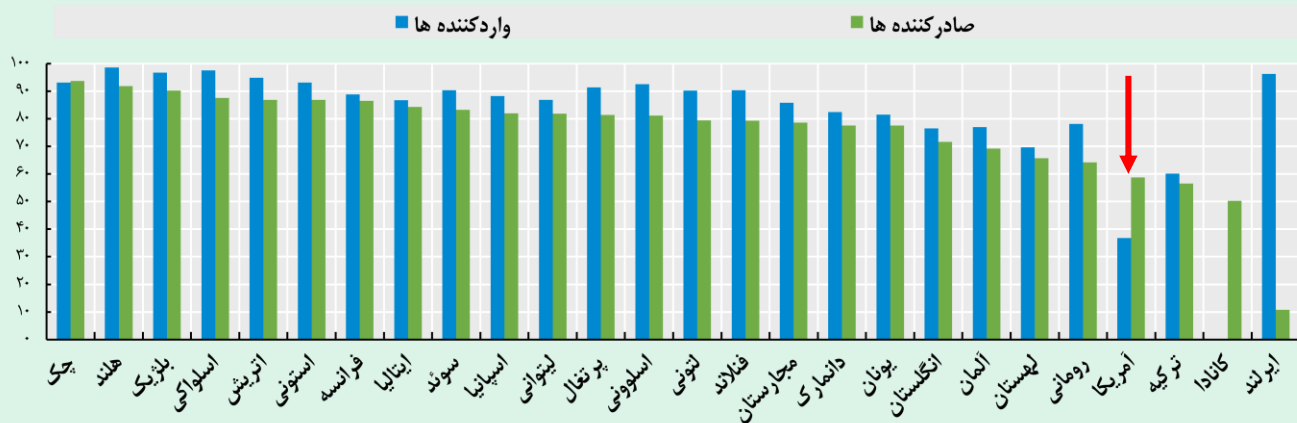
سهم بنگاه‌های صادرکننده و واردکننده از کل بنگاه‌ها به تفکیک اندازه بنگاه‌ها در بخش صنعت - سال ۲۰۱۴ و ماقبل آن
بنگاه‌های خرد (۰ تا ۹ نفر کارکن)

بنگاه‌های کوچک (۱۰ تا ۴۹ نفر کارکن)

بنگاه‌های متوسط (۵۰ تا ۲۴۹ نفر کارکن)

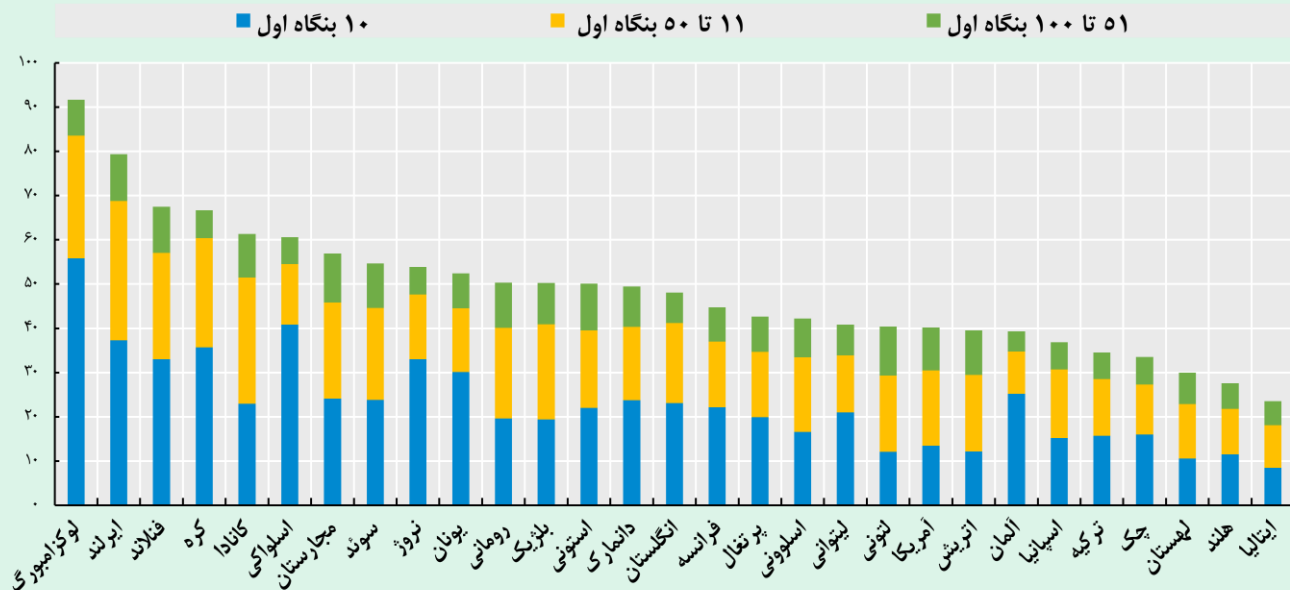

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

تمرکز صادراتی بنگاه های کوچک و متوسط چگونه است؟

عموماً در همه کشورها، ۱۰۰ بنگاه اول صادرکننده، سهم قابل توجهی از صادرات را در بر دارند و این سهم بین ۲۵ درصد در ایتالیا و بالای ۹۰ درصد در لوکزامبورگ متغیر است.

تمرکز صادراتی بنگاه های صادرکننده (سهم از ارزش کل صادرات، ۲۰۱۵ یا ماقبل آن) - کل اقتصاد

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

چه سهمی از ارزش صادرات (واردات) به بنگاه های خرد مربوط می شود؟

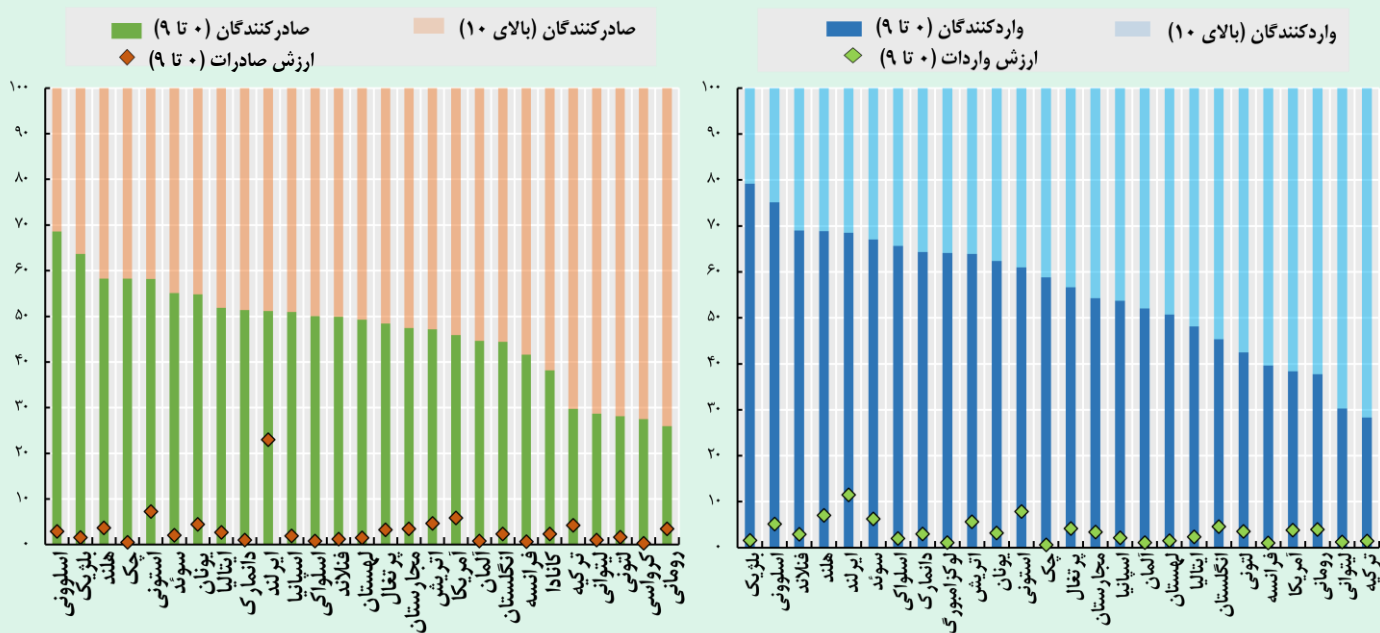
با اینکه بین ۲۵ تا ۷۰ درصد بنگاه های صادرکننده، بنگاه های خرد (بنگاه های با کمتر از ۱۰ نفر کارکن) هستند، اما این بنگاه ها تنها سهم اندکی از ارزش کل صادرات را شامل می شوند.

بنگاه های خرد در بخش خدمات تجاری خرده فروشی و عمده فروشی نقش مهمی را در تجارت بین المللی ایفا می کنند. آن ها حدود سه چهارم کل بنگاه های این بخش که به تجارت بین المللی می پردازند را شامل می شوند همچنین حدود ۱۵ تا ۵۰ درصد کل واردات و صادرات این بخش را نیز در بردارند.

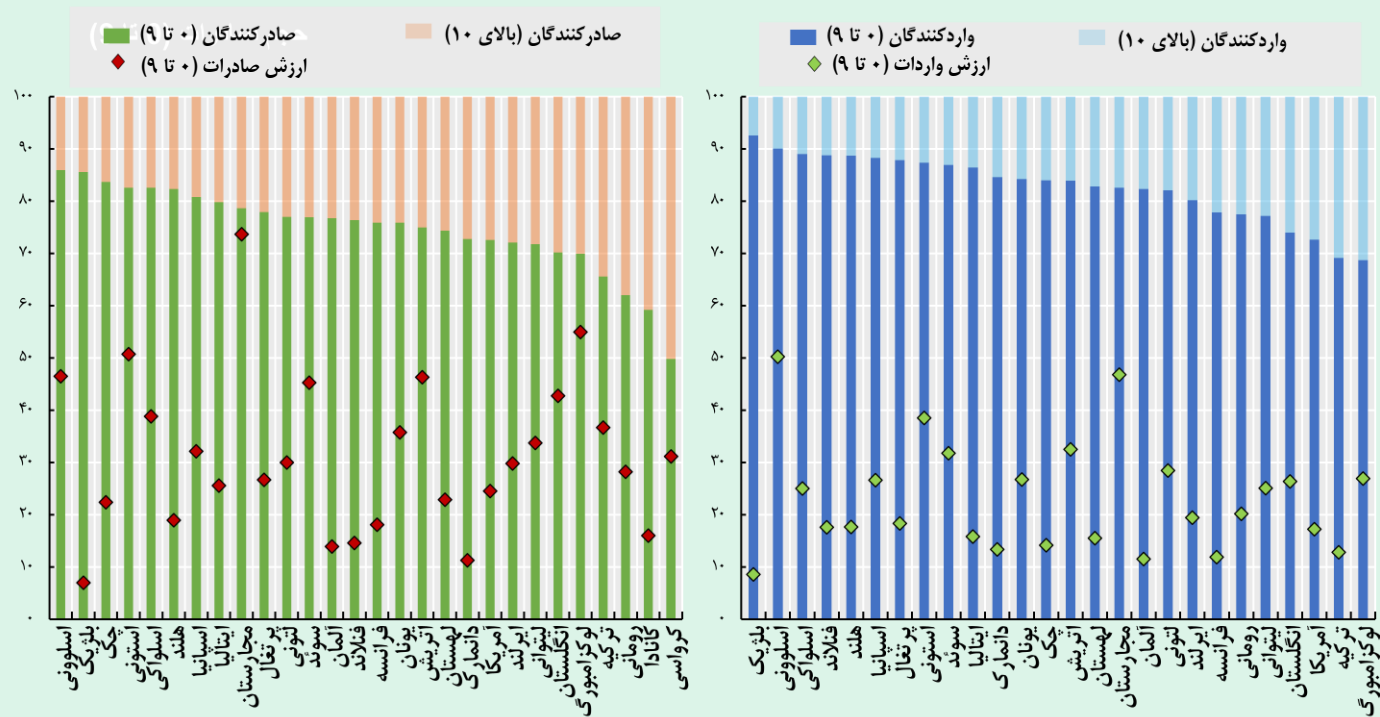
معاونت بررسی های اقتصادی

سهم صادرکننده‌ها و واردکننده‌ها بنگاه‌های خرد و سایر (درصد سهم از کل صادرکننده‌ها و واردکننده‌ها و درصد سهم از ارزش کل صادرات یا واردات) ۲۰۱۵ یا ماقبل آن

صنعت (ساخت)

تجارت خرده فروشی و عمده فروشی

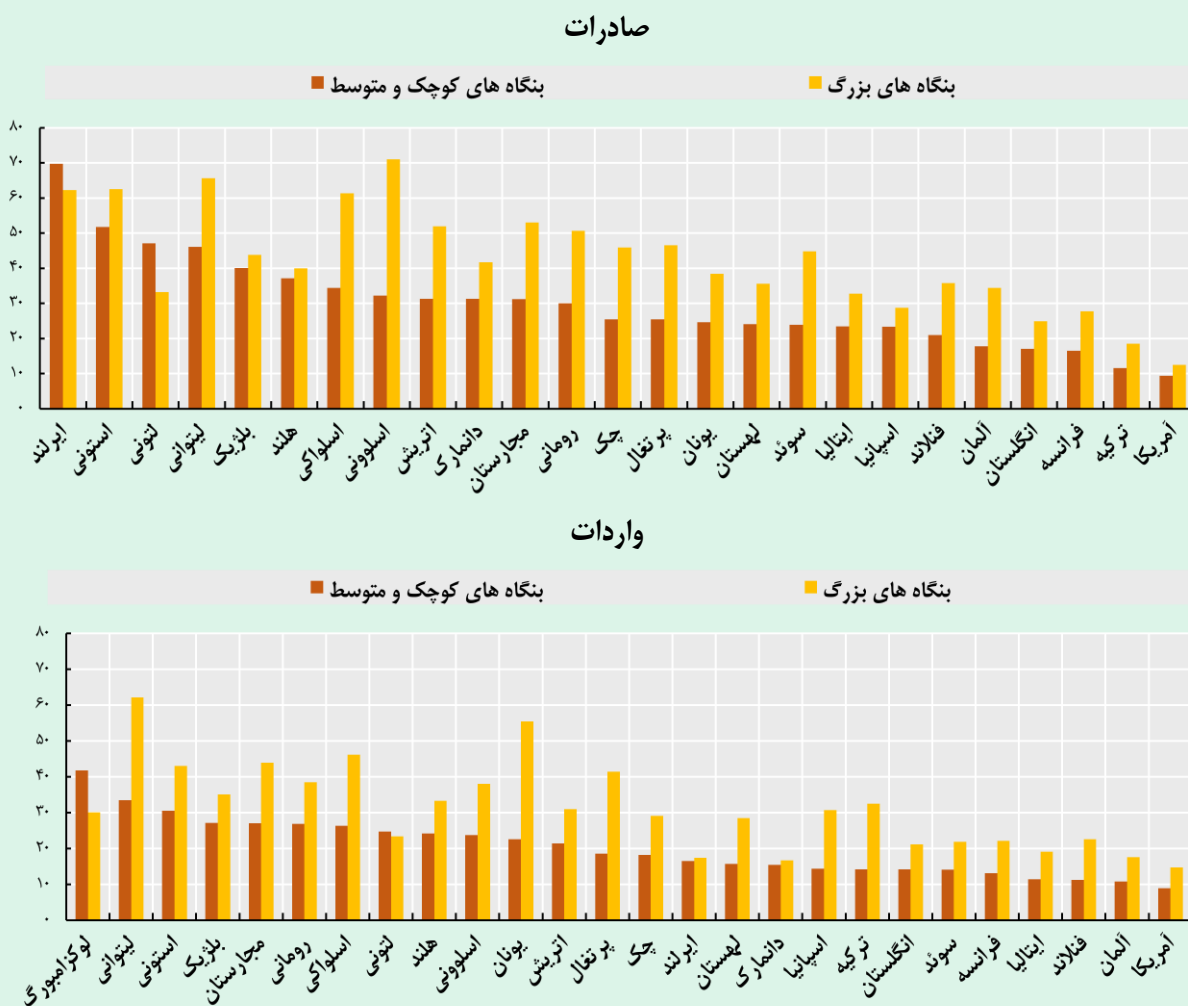

بین اندازه بنگاه و نسبت ارزش صادرات به فروش آن بنگاه چه ارتباطی وجود دارد؟

عموماً هر چقدر بنگاه بزرگ‌تر و اقتصاد کوچک‌تر باشد، نسبت ارزش صادرات (واردات) به گردش مالی آن بالاتر خواهد بود. ایرلند و هلند که با استفاده بسیار از مالکیت معنوی محل مناسبی برای تجمع بسیاری از شرکت‌های چند ملیتی خارجی هستند، بیشترین نسبت صادرات به گردش مالی را در بین کشورهای OECD دارند.

در برخی کشورهای عضو OECD از جمله لهستان، مجارستان و رومانی نیز نسبت ارزش صادرات به فروش بنگاه‌های کوچک و متوسط به ترتیب برابر ۲۴ درصد، ۳۱ درصد و ۳۰ درصد است.

نست ارزش صادرات (واردات) به گردش مالی به تفکیک اندازه نگاهها (درصد) ، سال ۲۰۱۴ و یا مایل آن، صنعت

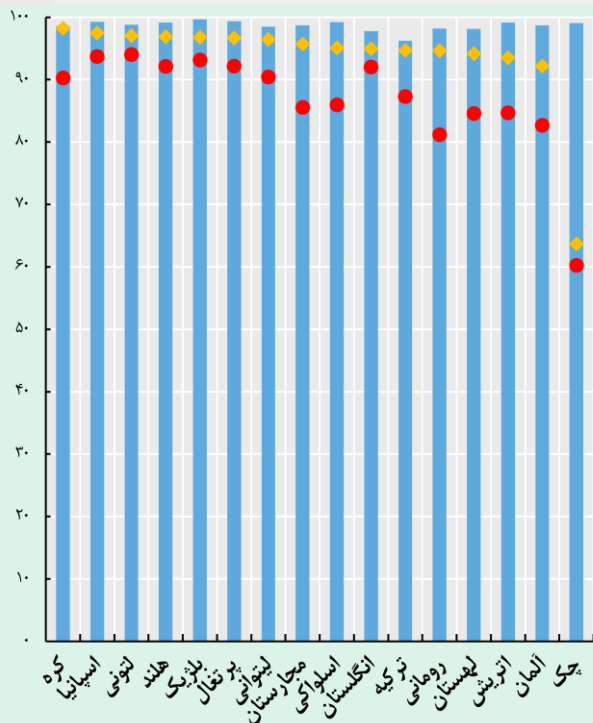
OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017 : منبع:

چند درصد بنگاه‌های کوچک و متوسط در هر کشور با چین و هند به تجارت می‌پردازند؟

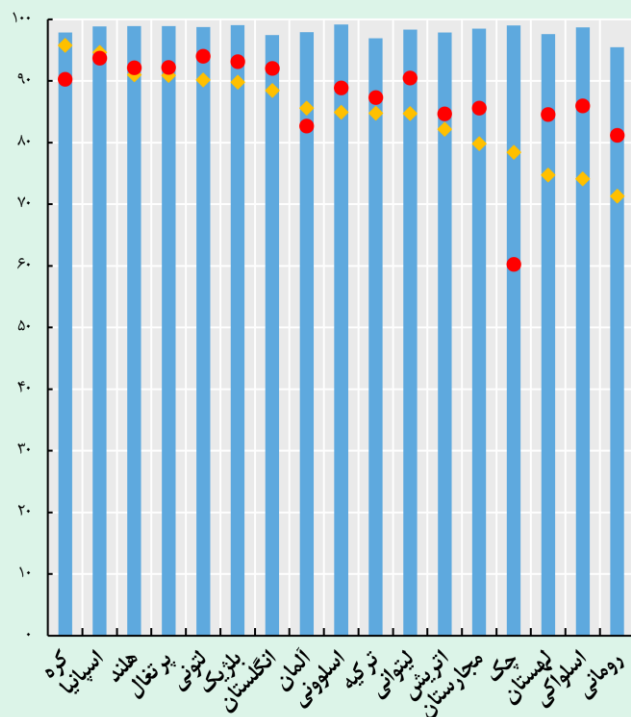
عموماً در مقایسه با بنگاه‌های بزرگ، بنگاه‌های کوچک تمایل بیشتری به صادرات به بازارهای نسبتاً نزدیک دارند- شواهد نشان می‌دهد که برای بنگاه‌های کوچک هزینه ثابت برای ورود به بازارهای جدید نسبتاً بالاتر است. موانع برای واردات بنگاه‌های کوچک و متوسط نسبت به صادرات آن‌ها کمتر سخت‌گیرانه به نظر می‌رسد. در همه کشورها، سهم واردات صنایع کوچک و متوسط از چین به طور سیستماتیک بالاتر از سهم واردات صنایع کوچک و متوسط از هند است.

سهم تعداد بنگاه‌های کوچک و متوسطی که با چین و هند به تجارت می‌پردازند (درصد، سال ۲۰۱۴ یا ماقبل آن) - از کل اقتصاد

- سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط از کل بنگاه‌های واردکننده
- ◆ سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط از کل بنگاه‌های واردکننده از چین
- سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط از کل بنگاه‌های واردکننده از هند

- سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط از کل بنگاه‌های صادرکننده
- ◆ سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط از کل بنگاه‌های صادرکننده به چین
- سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط از کل بنگاه‌های صادرکننده به هند

منبع: OECD; Entrepreneurship at a glance ; 2017

پیشنهادهای

در اغلب کشورهای عضو OECD، بنگاه‌های کوچک و متوسط نقش پررنگی در بخش خدمات دارند، به طوریکه بیش از ۶۰ درصد ارزش افزوده خدمات این کشورها از محل بنگاه‌های کوچک و متوسط تامین می‌شود. سهم این بنگاه‌ها به خصوص در بنگاه‌های خرد (زیر ۱۰ نفر کارکن) نیز در اشتغال بخش خدمات به مراتب بیشتر است. بنابراین به نظر می‌رسد اعمال سیاست‌هایی در جهت تمرکز و ایجاد بنگاه‌های کوچک و متوسط در بخش خدمات، می‌تواند منجر به افزایش ارزش افزوده کشور شود. از طرف دیگر، رفع مشکل بالا بودن نرخ بیکاری بخصوص فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، توسعه فعالیت‌های استارت آپ و هدایت آن‌ها به شکل‌گیری بنگاه‌های کوچک و متوسط به خصوص در بخش خدمات از دیگر زمینه‌های تقویت مشارکت اتربخش این گروه از بنگاه‌ها در اقتصاد کشور است.

تجربه برخی کشورهای عضو OECD نشان می‌دهد چنانچه زمینه حمایت از مالکیت معنوی و حضور شرکت‌های چند ملیتی خارجی در قالب بنگاه‌های کوچک و متوسط در آن کشورها فراهم باشد، نسبت صادرات به فروش بنگاه‌های کوچک و متوسط با بنگاه‌های بزرگ قابل قیاس و در برخی موارد حتی بیشتر خواهد بود، لذا به نظر می‌رسد در ایران نیز تسهیل شرایط حضور بنگاه‌های چندملیتی کوچک و متوسط می‌تواند به افزایش صادرات و ارزآوری کشور منتج شود.

با توجه به تجربه اغلب کشورهای پیشرفته عضو OECD، تعداد بنگاه‌های کوچک و متوسط آنها نسبت به کل بنگاه‌ها به مراتب بالاست و در برخی از آنها این نسبت بیش از ۹۵ درصد هم می‌رسد؛ ضمن اینکه بخش قابل توجهی از نیروی کار این کشورها نیز در این بنگاه‌ها مشغول به کار هستند، به طوری که در برخی از آنها نسبت اشتغال این بنگاه‌ها به بیش از ۷۵ درصد هم می‌رسد، لذا به نظر می‌رسد چنین بنگاه‌هایی، پتانسیل بالایی برای جذب نیروی کار در ایران نیز دارند و قابلیت سرمایه‌گذاری برای ایجاد اشتغال و جذب نیروهای تحصیل کرده در آنها وجود دارد. ضمن اینکه، در اغلب کشورهای عضو OECD بیش از ۵۰ درصد ارزش افزوده کشور از محل این بنگاه‌ها ایجاد می‌شود. بنابراین، با توجه به سهم پائین بنگاه‌های کوچک و متوسط کشور از ارزش افزوده بویژه در حوزه صنعت (ساخت) لازم است به شناسایی و رفع مشکلات بنگاه‌ها بویژه برای تقویت ارزش افزوده آن‌ها اقدام شود.

منابع:

- OECD, Entrepreneurship at a Glance, 2017
- OECD, Financing SMEs and Entrepreneurs, 2017

تهیه شده توسط فروغ کریمی امیرکیاسر

آبان ماه ۱۳۹۶